

Rabobank

De Regio Top 40

Economisch presteren van het regionale bedrijfsleven

And the winner is...

Groei en kracht in de regio's

Nu de kredietcrisis ook onze reële economie op alle fronten raakt, kijken economen vooral vooruit. Als woestijndieren op zoek naar een klein takje groen, speuren zij een veelheid aan indicatoren af in de hoop de voorzichtige tekenen van economisch herstel te kunnen waarnemen. In de Regio Top 40 blikken we echter terug. Terug naar 2008.

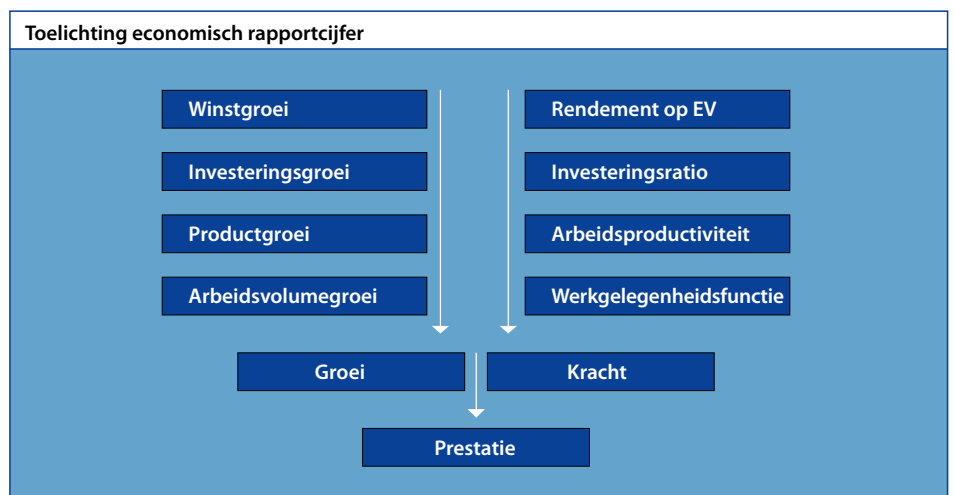
In de vorige editie van de Regio Top 40 was Delfzijl en omgeving al een opvallende klimmer. Eindigde de regio traditiegetrouw in de onderste regionen van onze ranglijst, vorig jaar steeg zij naar de derde plaats. En dit jaar is het pas echt feest in Delfzijl, want de regio voert nu de lijst aan en stoot daarmee Flevoland van de troon. Vanuit een bescheiden Utrecht heel hartelijk gefeliciteerd!

Maar onze jaarlijkse top 40 van best presterende regionale economieën bevat meer verrassingen. Zo keldert Amsterdam van de vijfde positie vorig jaar naar de twintigste in deze editie, terwijl Utrecht -ook

altijd een van de traditionele koplopers- naar de negende plaats zakt. Verder is opvallend dat ook veel andere grote steden die doorgaans goed presteren, nu aanzienlijke dalingen noteren.

De vraag die zich opdringt, is natuurlijk of deze verschuivingen in regionaal-economisch presteren te maken hebben met de recessie die ons land teistert. Het antwoord hierop is niet makkelijk te geven. De Regio Top 40 van 2009 toont de prestaties van het regionale bedrijfsleven over 2008. En pas in de nazomer van vorig jaar werden de eerste effecten van de financiële crisis in ons land merkbaar. Pas in de editie van 2010 zullen we echt zien wat de huidige recessie voor effect heeft (gehad) op de regio's. En met een beetje geluk is de neergaande lijn dan weer omgebogen.

Wim Boonstra
Chef-econoom
Rabobank Nederland

David verslaat Goliath

Delfzijl en omgeving is dit jaar de regio met het best presterende bedrijfsleven. Het gebied staat in de rangorde van Nederlandse regio's zowel voor groei als voor kracht op de eerste plaats, op ruime afstand gevolgd door de nummer twee: Flevoland. Overigens presteerde het bedrijfsleven in vrijwel het gehele noordoosten relatief goed. Dit deel van het land bezet vijf plaatsen in de top tien. Opmerkelijk is verder de zwakke prestatie van het bedrijfsleven in de meeste regio's in de Randstad. Deze is vooral te wijten aan de zeer beperkte groei van de productie, de investeringen en de winst. De regio's Agglomeratie Den Haag, Agglomeratie Leiden en Bollenstreek, Agglomeratie Haarlem en Het Gooi en Vechtstreek vinden we dit jaar zelfs onderaan de ranglijst. Bovendien doen de traditioneel goed presterende regio's Groot-Amsterdam en Utrecht het dit jaar relatief slecht. Beide regio's zijn in vergelijking met het vorige jaar flink gezakt. Alleen IJmond (3) en Groot-Rijnmond (6) konden hun hoge posities handhaven.

De algemene conclusie van de Regio top 40, editie 2009, is dan ook dat grote delen van de Randstad laag scoren op de ranglijst, terwijl de Nederlandse periferie relatief goed presteerde in 2008. Dat is lange tijd andersom geweest...

Toelichting op het onderzoeksmodel

Het onderzoeksmodel is gebaseerd op uniek bronmateriaal. De scores voor de regio's zijn berekend aan de hand van economische groei en economische kracht van het regionale bedrijfsleven in het afgelopen jaar. De economische kracht is gebaseerd op het rendement op eigen vermogen, de investeringsratio, de arbeidsproductiviteit en de werkgelegenheidsfunctie van het bedrijfsleven in een regio. Het rendement op eigen vermogen geeft aan hoe aantrekkelijk het bedrijfsleven in een regio is voor investeerders. De investeringsratio laat zien in welke mate een onderneming de door haar gecreëerde waarde inzet voor continuïteit op lange termijn. De arbeidsproductiviteit is een indicator voor de mate waarin het bedrijfsleven welvaart creëert en de werkgelegenheidsfunctie geeft aan of een regio vooral producent is of vooral consument. De score voor economische groei komt voort uit de groei van de bedrijfseconomische indicatoren productie, winst en investeringen, en de groei van het arbeidsvolume, dat van groot belang is voor de welvaart in een regio. De scores worden weergegeven met rapportcijfers waarbij het landelijk gemiddelde op een zes is gezet. Een score onder de zes betekent een onvoldoende, een score boven de zes een voldoende. Dit betekent dat een 'onvoldoende' kan samengaan met groei.

Economische prestatie, groei en kracht in de regio's in 2008

	Positie	Prestatie	Groei	Kracht
Delfzijl en omgeving	1	7,2	7,7	6,8
Flevoland	2	6,8	7,3	6,2
IJmond	3	6,4	6,7	6,2
Noord-Overijssel	4	6,4	6,5	6,3
Overig Groningen	5	6,4	6,2	6,5
Groot-Rijnmond	6	6,4	6,3	6,5
Zuidwest-Friesland	7	6,4	6,4	6,3
Zuidoost-Zuid-Holland	8	6,3	6,1	6,5
Utrecht	9	6,2	6,0	6,3
Twente	10	6,2	6,3	6,1
West-Brabant	11	6,2	6,3	6,1
Oost-Zuid-Holland	12	6,2	6,2	6,1
Zuidoost-Brabant	13	6,1	6,1	6,2
Overig Zeeland	14	6,1	6,3	5,9
Delft en Westland	15	6,1	6,0	6,2
Veluwe	16	6,1	6,2	6,0
Zuidoost-Drenthe	17	6,1	6,3	5,8
Midden-Brabant	18	6,0	6,0	6,1
Noord-Limburg	19	6,0	6,0	6,0
Groot-Amsterdam	20	6,0	5,7	6,3
Kop van Noord-Holland	21	6,0	5,9	6,0
Zaanstreek	22	5,9	6,0	5,9
Noord-Drenthe	23	5,9	5,7	6,2
Zuidoost-Friesland	24	5,9	6,1	5,6
Zuidwest-Drenthe	25	5,9	5,2	6,5
Oost-Groningen	26	5,9	5,5	6,2
Noordoost-Brabant	27	5,8	5,7	6,0
Zuidwest-Overijssel	28	5,8	5,3	6,2
Achterhoek	29	5,8	5,6	5,9
Zuidwest-Gelderland	30	5,8	5,4	6,1
Zeeuwsch-Vlaanderen	31	5,7	5,2	6,3
Noord-Friesland	32	5,7	5,4	6,0
Alkmaar en omgeving	33	5,7	5,7	5,6
Midden-Limburg	34	5,7	5,4	6,0
Aggl. Leiden en Bollenstreek	35	5,6	5,5	5,8
Arnhem/Nijmegen	36	5,6	5,5	5,7
Aggl. Haarlem	37	5,5	5,4	5,6
Zuid-Limburg	38	5,5	5,4	5,6
Aggl. 's-Gravenhage	39	5,4	4,9	5,9
Het Gooi en Vechtstreek	40	5,2	4,6	5,8

Bron: Rabobank/EIM

Economische groei

Productiegroei

De waarde van de in Nederland geproduceerde goederen en diensten is in 2008 (+4,8%) sterker toegenomen dan in 2007 (+4,5%). Regio's verschillen onderling weliswaar qua productiegroei, maar deze verschillen zijn beperkt en er is geen sprake van een duidelijk ruimtelijk patroon: Delfzijl en omgeving aan kop, gevolgd door Overig Groningen, Noord-Overijssel en de Randstad-regio's Groot-Rijnmond en Oost-Zuid-Holland. Ook onder de hekkensluiters bevinden zich stedelijke, dienstverlenende (Groot-Amsterdam, Het Gooi en Vechtstreek), industriële (Zeeuwsch-Vlaanderen) en landelijke regio's (Zuidwest-Drenthe).

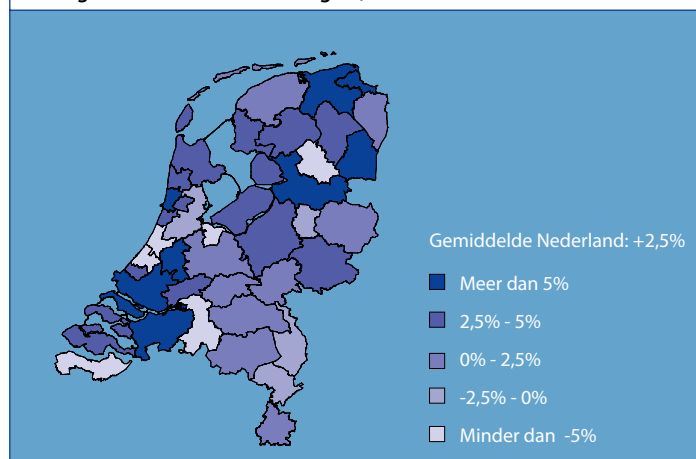
Winstgroei

De ontwikkeling van de winst is zeer volatiel en fluctueert sterk, zowel van jaar tot jaar als van regio tot regio. In 2008 nam de winst van het Nederlandse bedrijfsleven met gemiddeld 2,8% toe, in 2007 nog met 4,8%. Het industriële grootbedrijf is van grote invloed op het verloop van de winst, zowel in gunstige als ongunstige zin. Tegenover regio's met een sterke toename, zoals koploper Delfzijl en omgeving, Overig Groningen, Groot-Rijnmond en West-Brabant, staan regio's met een afnemende (Zeeuwsch-Vlaanderen) of beperkte winst (Zuid-Limburg). Andere regio's waar het in 2008 duidelijk slechter ging dan het jaar daarvoor zijn de regio's Groot-Amsterdam, Agglomeratie Den Haag, Agglomeratie Leiden en Bollenstreek, Het Gooi en Vechtstreek en Midden-Brabant.

Groei van de investeringen

De ontwikkeling van het investeringsniveau kan worden beschouwd als indicator van het vertrouwen dat het bedrijfsleven heeft in de toekomst. Ook in dit opzicht verliep 2008 minder gunstig dan 2007. Het bedrijfsleven werd vorig jaar pessimistischer. De investeringsgroei halveerde bijna, van 5,4% tot 2,9%. De regionale verschillen in investeringsgroei waren klein. Ook op deze indicator is Delfzijl en omgeving koploper, gevolgd door Flevoland. De grootstedelijke regio's Groot-Amsterdam, Groot-Rijnmond en Agglomeratie Den Haag en de zuidelijke regio's Zuidoost-Brabant en Noord-Limburg zagen de investeringen eveneens fors toenemen. In Agglomeratie Leiden en Bollenstreek en de Zaanstreek bleef de ontwikkeling van de investeringen ver achter bij het landelijk gemiddelde.

Winstgroei in de Nederlandse regio's, 2008

Bron: Rabobank/EIM

Groei van het arbeidsvolume

Ook de groei van het arbeidsvolume was in 2008 (+1,4%) minder hoog dan in 2007 (+2%) en ook nu weer waren de regionale verschillen in groei niet groot en was geen sprake van een duidelijk ruimtelijk patroon. Koploper was Flevoland en onder de sterkste groeiers bevonden zich verder twee stedelijke regio's in de Randstad (IJmond, Zaanstreek) en daarbuiten (Twente, Midden-Brabant), maar ook het landelijke Zuidwest-Friesland. In Het Gooi en Vechtstreek, Agglomeratie Haarlem, Zuid-Limburg en Oost-Groningen was nauwelijks sprake van groei. Met 0,5% kende Het Gooi en Vechtstreek de laagste groei.

Economische kracht

Rendement op eigen vermogen

Het rendement op eigen vermogen (REV) geeft de mate aan waarin het geïnvesteerde eigen vermogen in een jaar is terugverdiend. Gemiddeld bedroeg het REV van het Nederlandse bedrijfsleven in 2008 ruim 23%, maar de regionale variatie was tamelijk sterk. Koplopers waren enerzijds landelijke regio's (Zuidwest-Friesland en Noord-Overijssel) en anderzijds regio's met een groot aandeel van de (proces)industrie, zoals IJmond en Groot-Rijnmond. In andere regio's met veel (proces)industrie, zoals Delfzijl en omgeving, Zeeuwsch-Vlaanderen en Zuid-Limburg was het REV beduidend lager.

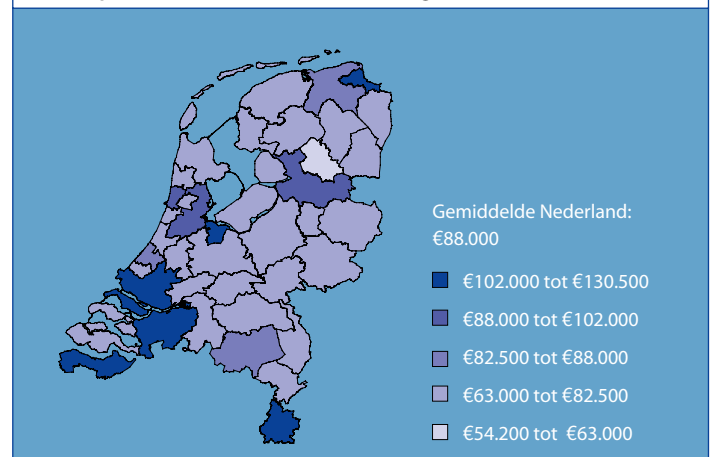
Investeringsratio

De investeringsratio drukt de omvang van de investeringen uit in de toegevoegde waarde. De ratio is het hoogst in sectoren met een relatief kleine toegevoegde waarde, zoals de zakelijke dienstverlening en de transportsector. Gemiddeld is in het Nederlandse bedrijfsleven 21% van de toegevoegde waarde voor investeringen bestemd. Flevoland gaat aan kop met bijna 51%, op enige afstand gevolgd door een groot aantal noordoostelijke regio's. Ook het Utrechtse bedrijfsleven investeert relatief fors, maar opmerkelijk genoeg is dat niet het geval in andere regio's met een grote zakelijke dienstverlenings- en transportsector, zoals Groot-Amsterdam, Groot-Rijnmond, West-, Noordoost- en Zuidoost-Brabant.

Arbeidsproductiviteit

Onder arbeidsproductiviteit wordt verstaan: de toegevoegde waarde per fulltime medewerker in een jaar. Door de inzet van veel kapitaal (goederen) wordt de arbeidsproductiviteit aanzienlijk verhoogd. Daardoor is de arbeidsproductiviteit in de delfstoffenwinning veruit het hoogst, gevolgd door de industrie en de financiële dienstverlening. De regio's Zuid-Limburg, Groot-Rijnmond, Zeeuwsch-Vlaanderen en Delfzijl en omgeving kennen dan ook de hoogste arbeidsproductiviteit. In de landbouw, de bouwnijverheid, de horeca, het onderwijs en de zorg is de arbeidsproductiviteit aanmerkelijk minder hoog. Daardoor bevinden veel landelijke regio's zich in de staart van de ranglijst.

Arbeidsproductiviteit in de Nederlandse regio's, 2008

Bron: Rabobank/EIM

Werkgelegenheidsfunctie

De werkgelegenheidsfunctie wordt hier bepaald door de verhouding tussen het arbeidsvolume (fulltime werkgelegenheid) en het aantal mensen in een regio dat deelneemt aan het arbeidsproces (beroepsbevolking).. Grootstedelijke gemeenten zijn doorgaans centra van werkgelegenheid; landelijke gemeenten zijn dat veel minder. Op gemeenteniveau zijn deze verschillen daardoor groot, maar op regionaal niveau is de variatie in werkgelegenheidsfunctie echter klein, doordat stad en land elkaar op dat niveau compenseren. Groot-Amsterdam heeft een sterke werkgelegenheidsfunctie, Groot-Rijnmond veel minder. Landelijke regio's met een forse stad binnen hun grenzen (Groningen, Zwolle) hebben een sterke werkgelegenheidsfunctie, evenals regio's met veel intensieve landbouw.

Colofon

Samengesteld door

Rogier Aalders
Frits Oevering

Redactie

Enrico Versteegh

Datum

Juni 2009

Contactadres

Rabobank Nederland
Kennis en Economisch Onderzoek
Postbus 17100
3500 HG Utrecht (UEL A.00.02)
Telefoon 030 2166662

Het rapport staat ook op internet: www.rabobank.com/kennisbank

Rabobank